

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

เกสสุณี กวีแก้ว
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละด้านกับผลสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานอุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2535 ในเขต 9 จังหวัด จำนวน 120 แห่ง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ โดยวิธี Stepwise Multiple Regression ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้กรณีศึกษาในเขต 3 จังหวัด โดยเป็นการศึกษาแบบหลายกรณี (Multiple-case Design) โดยพิจารณาจากขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลและความสัมพันธ์กับโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการองค์กรส่งผลต่อระดับความสำเร็จของการนำนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติมากกว่าปัจจัยภายนอก
2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด และรองลงมาได้แก่ 1) การจัดองค์กรด้านโครงสร้างและทรัพยากรในการบริหารงาน 2) การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร 3) ความต้องการของชุมชน 4) การติดตามประเมินผลโครงการ และ 5) ขนาดของ อบต. มีอิทธิพลทางบวกในการพยากรณ์ความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05.
3. ผลการวิเคราะห์การวิจัยเชิงกรณีศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) การจัดองค์กร 2) การยอมรับของชุมชน 3) ความตระหนักรู้ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 5) ความร่วมมือกับภาคเอกชน

คำสำคัญ: ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก

Abstract

The objectives of this research are to 1) to quantify the level of the environmental policy implementation among TAOs, 2) to examine the major factors affecting the success on environmental policy implemented at the TAO level, and 3) to provide recommendations to permit more effective policy development on environmental issues and implementation processes by the TAOs. This study is a mixed-method research, in which the qualitative data that has been collected to corroborate and support the evidence with the quantitative data for the broad purposes of breadth and depth of understanding the rationale or theory underlying relationships of the variables. In data collecting, it consisted of the four-rating scale questionnaires, organizational records, and an in-depth interview, collected from the sampling groups representing TAOs, whose location situated within the districts of industrial zones from nine provinces in three regions; the central region, northeastern, and eastern parts of Thailand, with a returned rate of 69 per cent of 120 sets. In data processing, the quantitative analysis included descriptive statistics, analysis of variance, correlation analysis, factor analysis and multiple regression. Besides, a four-case study was used to investigate the potential factors contributing to the success of environmental policy implementation.

According to the results of this research, it identified that nine factors influenced on the success of environmental policy implementation of TAO, which comprised of 1) community acceptance, 2) public awareness, 3) participation, 4) organizational configuration, 5) partnership and networking with the private., 6) clients' needs, 7) feedback and evaluation, 8) communication, and 9) size of TAOs.

Finally, it is recommended that TAOs should be more dependent on other actors in the environment for obtaining resources, and more flexible to external actors (Acs, et al. 1994: 336-340), in term of inter-organizational co-operations and networks from the stakeholders' participation in codifying policies and using the collaboration of organized groups in the communities to benefit an environmental policy implementation. Besides, TAOs should grant more importance on the man-power management to recruit an expertise in environment for more efficiency in coping with the problems. Aside from that, TAOs should be sufficiently equipped with favorable scope of jurisdictional power for punishment for violations so that they can deliver and make the policy to be more of a success.

Keywords: Success in policy implementation, Tambon Administration Organization (TAO), Endogenous factors, Exogenous factors

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลากหลายรูปแบบเนื่องจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องซึ่งกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกระดับทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น เป็นที่ชัดเจนว่ารัฐบาลส่วนกลางมีภารกิจที่รับผิดชอบมากมาย จึงไม่สามารถจัดการกับปัญหาในระดับท้องถิ่นได้อย่างครบถ้วน อนึ่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2540 บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น โดยมอบอำนาจให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติในการบริหารจัดการปัญหาของท้องถิ่นได้เอง อย่างไรก็ตาม บทบาทการทำงานของ อบต. ส่วนใหญ่ยังเกี่ยวข้องกับงานโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนน คูคลอง ส่วนงานด้านการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนอื่นๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมยังคงได้รับความสำคัญน้อยกว่าที่ควรจะเป็น (รุ่งทิพย์ ผูกเพชร, สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2557) อนึ่ง อบต. เป็นองค์กรปกครองระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดซึ่งได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ และภารกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นโดยตรงสำหรับภารกิจในด้านสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจหลักที่สำคัญด้านหนึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต. แต่เนื่องจาก อบต. ยังคงเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นใหม่ และยังขาดประสบการณ์ในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ที่เป็นงานด้านเทคนิคซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ การศึกษา หรือความชำนาญเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร สำหรับภารกิจด้าน

สิ่งแวดล้อมของ อบต. ได้แก่ (1) จัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล (3) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยังคงพบปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นอย่างบ่อยครั้ง เช่น ปัญหาบ่อขยะใหม่ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชนอย่างกว้างขวาง ดังนั้น การดำเนินงานภารกิจดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อบต. จะต้องสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนสอดคล้องตรงตามความต้องการของชุมชน สังคมโดยรอบ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติของ อบต.
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติของ อบต.
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติของ อบต. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

H¹: อบต. มีระดับความแตกต่างกันในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ

H²: อบต. ที่มีขนาดใหญ่สามารถนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า อบต. ขนาดเล็ก (DSIZE)

H³: การมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายจะส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (PAR)

H⁴: การติดต่อสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (COM)

H⁵: อบต. ที่มีการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อต่อความสำเร็จต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (CON)

H⁶: ความมีอิสระในการทำงานจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (WORK)

H⁷: การพึ่งพาทรัพยากรภายนอกจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ENV)

H⁸: การติดตามประเมินผลจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (FED)

H⁹: ความร่วมมือกับภาคเอกชนจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (NET)

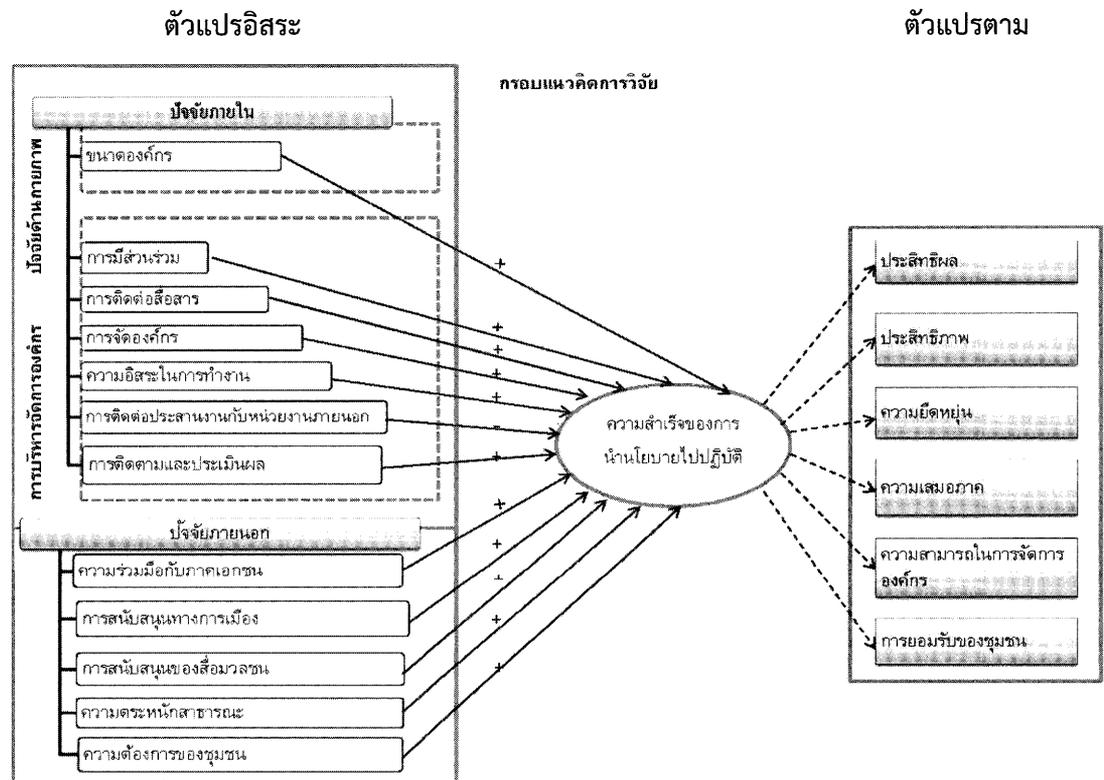
H¹⁰: การสนับสนุนทางการเมืองจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

H¹¹: การสนับสนุนจากสื่อมวลชนจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (MED)

H¹²: ความตระหนักสาธารณะจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (PUB)

H¹³: การตอบสนองความต้องการของชุมชนจะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (NED)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-methods) ของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงกรณีศึกษา (Case Study) โดยใช้รูปแบบเปรียบเทียบระหว่าง 4 กรณีศึกษาเพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงกว้างและลึกในการยืนยันผลการวิจัยให้มีความถูกต้อง ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรในการศึกษา

1.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านกายภาพ-ขนาดองค์กร (2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กร ได้แก่ (ก) การมีส่วนร่วม (ข) การติดต่อสื่อสาร (ค) การจัดองค์กร (ง) ความอิสระในการทำงาน (จ) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก (ฉ) การติดตามและประเมินผล และ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ (1) ความร่วมมือกับภาคเอกชน (2) การสนับสนุนทางการเมือง (3) การสนับสนุนของสื่อมวลชน (4) ความตระหนักสาธารณะ และ (5) ความต้องการของชุมชน

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพ 2) ประสิทธิภาพ 3) ความยืดหยุ่น 4) ความเสมอภาค 5) ความสามารถในการจัดการองค์กร และ 6) การยอมรับของชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามสภาพภูมิศาสตร์ (สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554: 64-165) จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีที่ตั้งในเขตโรงงานอุตสาหกรรมตามมาตรา 30

แห่งพระราชบัญญัติโรงงานปี พ.ศ. 2535 จาก 9 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง สระบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา อุดรธานี และปทุมธานี (ยกเว้นกรุงเทพมหานครเนื่องจากมีลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ) จำนวน 176 แห่ง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม และนโยบายสาธารณะ โดยนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือมากที่สุด ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน และการแปลความหมาย ดังนี้

มากที่สุด	ได้คะแนน	4
ปานกลาง	ได้คะแนน	3
น้อย	ได้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ได้คะแนน	1

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำถาม แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยเกณฑ์ประมาณค่าดังนี้ (วิจิต อู่อัน, 2550: 126)

3.26-4.00	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด
2.51-3.25	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยปานกลาง

1.76-2.50 หมายถึง ระดับความเห็นด้วย
น้อย

1.00-1.75 หมายถึง ระดับความเห็นด้วย
น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความร่วมมือกับโรงงาน
อุตสาหกรรม/อบต. ในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อม
ไปปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นเป็นแบบสอบถาม
ชนิดปลายเปิด (Open-ended)

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์

อบต.	เขตพื้นที่	ขนาด	โรงงาน
บ้านแลง	อ. เมือง จ. ระยอง	เล็ก	โรงงาน IRPC
ธนู	อ. อุทัย จ. พระนครศรีอยุธยา	ใหญ่	บริษัทฮอนด้าอโต้โมบิล (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทเมโทรฟูดส์ (1999) จำกัด
หนองปรือ	อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ	เล็ก	บริษัท TCI จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดเสรีค้าไม้
คลองด่าน	อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ	ใหญ่	ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงรุ่งสตีล บริษัท SCG คอนกรีต ห้างหุ้นส่วนจำกัดสุริธรค้าไม้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์
เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารของ
โรงงานอุตสาหกรรม โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม
จำนวน 176 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 120 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 69

3.2 การวิจัยเชิงกรณีศึกษา ผู้วิจัยใช้
แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการรวบรวม
ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลและโรงงาน
อุตสาหกรรม โดยแต่ละเขตพื้นที่รับผิดชอบของ
อบต. ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากโรงงาน
อุตสาหกรรม จำนวน 1-3 แห่ง สำหรับหน่วยวิเคราะห์
โดยแสดงในรายละเอียดตามตารางที่ 1

4.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์
ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการ
สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล และ
โรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่โดยดำเนินการเก็บ
ข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม

5.1.1 ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล นำเสนอในรูปแบบตารางแสดงจำนวน และค่าร้อยละ

5.1.2 ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.1.3 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise Multiple Regression เพื่อทดสอบสมมติฐาน

5.2 การวิจัยเชิงกรณีศึกษาใช้การวิเคราะห์

สรุปอุปนัยและการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparative Method) เพื่อหาข้อสรุป (Creswel, 1998: 45-50)

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อบต. ขนาดเล็ก จำนวน 76 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.30 ขนาดกลาง จำนวน 25 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.80 และขนาดใหญ่จำนวน 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.80 รวมทั้งสิ้น 120 แห่ง

ตารางที่ 2 ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

ขนาด อบต.	จำนวน	ร้อยละ
เล็ก	76	63.3
กลาง	25	20.8
ใหญ่	19	15.8
รวม	120	100.0

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภายนอก มีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ได้แก่ความร่วมมือกับภาคเอกชน ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = .53) และการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = .60) ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย

สิ่งแวดล้อมมากกว่าปัจจัยด้านอื่น โดยปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = .48) รองลงมาได้แก่การจัดองค์กร ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = .51) และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = .54) ซึ่งแสดงว่าสภาพแวดล้อมของการทำงานภายใน อบต. มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมมากกว่าปัจจัยภายนอก

ตารางที่ 3 ลักษณะของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ	ผู้ตอบ
<i>ตัวแปรตาม</i>				
ระดับความสำเร็จ (TSUC)	2.98	.36	ปานกลาง	อบต./ โรงงาน
<i>ตัวแปรอิสระ</i>				
<i>ปัจจัยภายใน</i>				
การมีส่วนร่วม (PAR)	3.01	.54	ปานกลาง	อบต.
การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร (COM)	3.22	.48	ปานกลาง	อบต.
การจัดองค์กร (ORG)	3.10	.51	ปานกลาง	อบต.
ความอิสระในการทำงาน (WORK)	2.78	.52	ปานกลาง	อบต.
ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก(ENV)	2.48	.60	ต่ำ	อบต.
การติดตาม และประเมินผล (FED)	2.98	.59	ปานกลาง	อบต.
<i>ปัจจัยภายนอก</i>				
ความร่วมมือกับภาคเอกชน (NET)	2.50	.53	ต่ำ	โรงงาน
การสนับสนุนทางการเมือง (POL)	2.54	.52	ปานกลาง	อบต.
การสนับสนุนของสื่อมวลชน (MED)	2.60	.51	ปานกลาง	โรงงาน
ความตระหนักสาธารณะ (PUB)	2.71	.49	ปานกลาง	โรงงาน
ความต้องการของชุมชน (NED)	2.85	.62	ปานกลาง	โรงงาน

3. ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise Multiple Regress

ตารางที่ 4 แสดงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ

Model	R	R Square	Adjusted R Square	SE	R Square Change	F	Sig.
1	.692 ^a	.478	.474	.262	.478	108.223	.000
2	.720 ^b	.518	.510	.253	.039	9.581	.002
3	.736 ^c	.541	.529	.247	.023	5.893	.017
4	.749 ^d	.561	.545	.243	.019	5.061	.026
5	.760 ^e	.577	.558	.240	.016	4.409	.038

ตารางที่ 4 แสดงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ (ต่อ)

- a. Predictors: (Constant), Organisational configuration (ORG)
- b. Predictors: (Constant), Organisational configuration and Clients' needs (NED)
- c. Predictors: (Constant), Organisational configuration, Clients' needs, and Internal communication (COM)
- d. Predictors: (Constant), Organisational configuration, Clients' needs, and Internal communication, and Size of TAOs (Dsize)
- e. Predictors: (Constant), Organisational configuration, Clients' needs, and Internal communication, Size of TAOs, and Feedback and evaluation (FED)

จากตารางที่ 4 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ปัจจัยการจัดองค์กร (ORG) มีอำนาจในการพยากรณ์หรืออธิบายระดับความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติได้มากที่สุด ร้อยละ 47.8

2) ปัจจัยการจัดองค์กร (ORG) ร่วมกับปัจจัยความต้องการของชุมชน (NED) มีอำนาจในการพยากรณ์หรืออธิบายระดับความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติเพิ่มขึ้น ร้อยละ 51.8

3) ปัจจัยการจัดองค์กร (ORG) ร่วมกับปัจจัยความต้องการของชุมชน (NED) และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร (COM) มีอำนาจในการพยากรณ์หรืออธิบายระดับความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติเพิ่มขึ้น ร้อยละ 52.9

4) ปัจจัยการจัดองค์กร (ORG) ร่วมกับปัจจัยความต้องการของชุมชน (NED) การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร (COM) และขนาดของ อบต. (DSIZE) มีอำนาจในการพยากรณ์หรืออธิบายระดับความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติเพิ่มขึ้น ร้อยละ 54.5

5) ปัจจัยการจัดองค์กร (ORG) ร่วมกับปัจจัยความต้องการของชุมชน (NED) การติดต่อ

สื่อสารภายในองค์กร (COM) ขนาดของ อบต. (DSIZE) และการติดตามและประเมินผล (FED) มีอำนาจในการพยากรณ์หรืออธิบายระดับความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติเพิ่มขึ้น ร้อยละ 57.7

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแทนค่าในสมการทำนาย ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} TSUC = & .959^*ORG + .358^*NED + .199^*COM \\ & + .203^*DSIZE + .138^*FED + .176 : \\ R^2 = & .577, P < .05. \end{aligned}$$

จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ตัวแปรกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีค่าเท่ากับ .959 ($r = .959$) โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัวมีความสัมพันธ์กันและสามารถร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ร้อยละ 57.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ของการวิจัยเชิงกรณีศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อ

ยืนยันข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงปริมาณจึงทำการวิจัยเชิงกรณีศึกษา 4 กรณี ใน 3 จังหวัด ได้แก่

1) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง จังหวัดระยอง (อบต. ขนาดเล็กที่มีความร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรม)

2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ (อบต.ขนาดเล็กที่ไม่มีความร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรม)

3) องค์การบริหารส่วนตำบลธนู จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (อบต. ขนาดใหญ่ที่มีความร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรม)

4) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ (อบต.ขนาดใหญ่ที่ไม่มีความร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรม)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) การยอมรับของชุมชน 2) ความตระหนักสาธารณะ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน 4) การจัดองค์กร 5) การสนับสนุนทางการเมือง 6) ความร่วมมือกับภาคเอกชน และ 7) นโยบายของรัฐบาล ส่วนกลางในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยที่น่าสนใจอยู่หลายประการคือ

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภายนอก มีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ได้แก่ความร่วมมือกับภาคเอกชน และการติดต่อ

ประสานกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งผลศึกษาแสดงให้เห็นว่าในกระบวนการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัตินั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังคงบริหารงานตามระบบระบบราชการในการใช้งบประมาณและทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรในการบริหารโครงการสิ่งแวดล้อมมากกว่าการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thompson, (1967: 11-13) ที่กล่าวว่าองค์กรมักพยายามที่จะป้องกันตนเองจากความไม่แน่นอนจากสภาพแวดล้อมภายนอกโดยการสร้างเขตแดนขององค์กร (Boundary Spanning) เพื่อไม่ให้ถูกแทรกแซงจากภายนอก ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติมากกว่าปัจจัยด้านอื่น โดยปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่การจัดองค์กร และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายซึ่งแสดงว่าสภาพแวดล้อมของการทำงานภายใน อบต.มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมมากกว่าปัจจัยภายนอก

2. จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดองค์กร ร่วมกับปัจจัยการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ขนาดของ อบต. การติดตามและประเมินผล และความต้องการของชุมชนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือทั้ง 5 ตัวแปรสามารถนำมาอธิบายความผันแปรของระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ ร้อยละ 57.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงกรณีศึกษาที่แสดงว่าการจัดการบริหารองค์กรของ อบต. เองให้มีประสิทธิภาพจะช่วย

ให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับจากชุมชนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยเชิงกรณีศึกษา พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับ การสนับสนุนทางการเมือง และนโยบายของรัฐบาลส่วนกลางในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมล้วนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จต่อการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ นั่นถือเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการจัดองค์กรเนื่องจากการสนับสนุนทางการเมืองหมายถึงการได้รับการสนับสนุนจากกรรมการสภาและผู้บริหารของ อบต. ซึ่งถือเป็นเรื่องภายในของการบริหารองค์กร และรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ อบต. ควรมีอำนาจการลงโทษผู้กระทำผิดด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันที่ซึ่งจากผลวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ กล้า ทองขาว (2534: 68-75) ที่กล่าวว่าความสำเร็จขององค์กรคือปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งองค์กรจำเป็นต้องสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า การนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติควรได้รับความร่วมมือกับภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนเพราะหากชุมชนโดยไม่เห็นด้วยกับโครงการอาจนำไปสู่การประท้วงและต้องยุติโครงการในที่สุด เช่น อบต. คลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการต้องการสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่ของ อบต. เองเนื่องจากปัจจุบันต้องใช้วิธีกำจัดขยะโดยการเผาที่เอกชนในเขต อบต. แพรกสา แต่เนื่องจากชาวบ้านไม่เห็นด้วยและประท้วงการก่อสร้างเตาเผาขยะในพื้นที่จึงจำเป็นต้อง

ต้องยกเลิกโครงการไปในที่สุด (เยี่ยม ภูมิพัคค์ร์) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน

ผู้บริหาร และกรรมการสภาของ อบต. ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กรด้านโครงการสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยควรสนับสนุนทั้งด้านกำลังคน และทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน รวมทั้ง การติดตามประเมินผลโครงการที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการปรับปรุงการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำผิดด้านสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยภายนอก

เนื่องจากผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การพยากรณ์พบว่า อบต.ขนาดใหญ่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติมากกว่า อบต. ขนาดเล็กเนื่องจากมีความพร้อมด้านทรัพยากร ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดของความขาดแคลนทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ อบต. จึงควรร่วมมือกับภาคเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเพื่อความคล่องตัวในการบริหารโครงการและเป็นการสร้างความยอมรับจากชุมชนในการจัดทำโครงการสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และสร้างตระหนักรู้สาธารณะโดยการให้การศึกษาและความรู้แก่เยาวชนและกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเพื่อประโยชน์ให้การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเฉพาะกรณีด้านโครงการสิ่งแวดล้อมเพื่อตรวจสอบว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งตรวจสอบว่าความร่วมมือกับภาคเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกมีส่วนช่วยให้โครงการสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จหรือไม่
2. ควรเพิ่มจำนวนหน่วยวิเคราะห์ขององค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประกาศศัญปการ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ทุ่มเท และถ่ายทอดวิชาความรู้อย่างเต็มความสามารถตลอดหลักสูตรการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ยิ้มวิไล เป็นอย่างสูงที่ทำให้เกียรติเป็นประธานกรรมการสอบรวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง โพธิ์บุญกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร. เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการเป็นที่ปรึกษา และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณ สถาบันการพลศึกษาที่ให้โอกาสและสนับสนุนผู้วิจัยในการศึกษาต่อโดยทุนของสถาบันการพลศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กล้า ทองขาว. (2534). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำ นโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้ หนังสือแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์พัฒน บริหารศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 68-75.
- รุ่งทิพย์ ผูกเกษร. ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ จังหวัดสมุทรปราการ. สัมภาษณ์ 17 มกราคม 2557.
- วิจิต อู่อัน. 2550. การวิจัยและการสืบค้น ข้อมูลทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 121.
- สมชาย วรกิจเกษม. (2554). ระเบียบวิจัยทาง พฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, 164-165.
- Acs, Z.J., Audretsch, D.B., & Feldman, M.P. (1994). R & D Spillovers and Recipient Firm Size. *Review of Economics and Statistics*, 76(2), 336-340.
- Creswel, J.W. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks, California: SAGE, 45-50.